

Posudek bakalářské práce Ondřeje Obergrubera „Lingvistická analýza českých textů na sociální síti Twitter“

Bakalářská práce Ondřeje Obergrubera je věnována analýze jazyka českých textů uveřejňovaných na sociální síti Twitter. Zabývá se tedy velmi aktuálním jazykovým a komunikačním fenoménem, jenž u nás zatím – i když se v posledním období jazykovědci specifickými rysy elektronické (internetové) komunikace dost rozsáhle zabývají – nebyl soustavně zkoumán.

Autor ke zpracování tématu, které je nesporně i předmětem jeho osobního zájmu, přistoupil zodpovědně a seriózně. Seznámil se s důležitou literaturou českou i s vybranou literaturou zahraniční (např. David Crystal, Michele Zappavigna), a to jak s pracemi orientovanými lingvisticky, tak s pracemi řadícími se do oblasti studia elektronické komunikace a nových médií. To pak umožňuje pohled na problematiku z několika (bezpochyby podstatných) hledisek. Je ovšem třeba říci, že hledisko mediální a „technické“ se prosazuje zřetelněji a soustavněji než hledisko jazykovědné.

Počáteční partie práce podávají přehled rysů elektronické komunikace, souhrnně informují o vlastnostech a způsobech fungování sociálních sítí, a konečně podrobně popisují vývoj, specifika a funkcionality sociální sítě Twitter. Autor zde s opřením o relevantní literaturu zdařile kombinuje obecné definice s faktickými údaji.

Velká pozornost je v práci věnována metodologii sběru dat, přičemž cílem je stanovení přiměřených zásad výběru uživatelů Twitteru a rozsahu zkoumaného vzorku textů. Získaný materiál je dostatečně objemný (300 tweetů) a přitom analyticky zvládnutelný. Oprávněně a dobře zdůvodněně je také rozdělení uživatelů na skupinu tzv. celebrit, novinářů a politiků (u každé ze skupin se dají předpokládat odlišné komunikační cíle a ve spojitosti s tím odlišné využívání jazykových prostředků). Reflektovány jsou i technické možnosti sběru dat, přičemž výsledkem je volba vlastního technického nástroje, který umožnil stažení a anotaci tweetů. Lze tak říci, že se teoretická a technická báze výzkumu vyznačuje náležitou precizností.

Návaznou a hlavní část práce pak představuje rozbor získaného jazykového materiálu. Slibuje se zde „komplexní lingvistická analýza“ (s. 29) a postižení specifík komunikace tří sledovaných skupin uživatelů Twitteru. Je nutno uznat, že autor v práci uvedl a popsal relativně velké množství jazykových (a také parajazykových, typografických apod.) prostředků, které se v tweetech vyskytují, přitom však do popředí vystupují spíše nápadné jednotlivosti; méně pozornosti se věnuje vztahům mezi užívanými prostředky, způsobům utváření a strukturace tweetů.

Rozsáhle a s uplatněním mnoha příkladů jsou probírány grafické prostředky, zejména tzv. nepísmenné grafémy (hashtagy, emotikony); to je pochopitelné, neboť právě tyto prvky zásadně přispívají k nápadnosti a specifičnosti elektronické (internetové) komunikace. V obdobné míře se pak práce zaměřuje na uplatnění diakritiky, interpunkce či typografie. Zde by asi bylo užitečné pokusit se zřetelněji odlišit případy, kdy lze předpokládat, že důvodem nestandardního užívání daných prostředků je neznalost či „nedbalost“ (resp. přesvědčení, že v této oblasti komunikace není dodržování tradičních pravidel potřebné, nebo že je dokonce kontraproduktivní), a případy, kdy jsou odchylky projevem kreativního zacházení s jazykem, které je zřetelně motivováno a realizuje v tweetu určité významy.

Méně rozpracované jsou pak další oblasti užívání jazyka. V souvislosti s morfologickou rovinou je sledováno hlavně kolísání mezi spisovností a nespisovností. Ne všechny uváděné prostředky jsou však morfologické (protetické *v-*). Také se ukazuje (jak dokládá příkladová forma *angažuju se*), že vhodnější by možná bylo zaměření pozornosti na napětí mezi formálností a neformálností (kolokviálností). U příznakové slovní zásoby by bylo namísto důkladnější probrání vztahů mezi kolokviálností, expresivitou, hodnocením, vyjadřováním míry apod. Také syntaktické prostředky jsou analyzovány jen stručně, poznatky týkající se využívání kondenzace jsou ovšem nepochybně zajímavé.

Závěrečnou část práce tvoří přehledné shrnutí získaných výsledků. Cenným doplňkem, který může být využit i pro další zkoumání, je příloha zahrnující sledované tweety.

Po jazykové a formální stránce je bakalářská práce připravena pečlivě, formulační nedostatky jsou jen ojedinělé („zápis interjekcí, který ale není normalizován a v psaných textech se [...] můžeme setkat“, s. 40).

Celkově bakalářská práce Ondřeje Obergrubera splňuje požadavky kladené na bakalářské práce. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji známkou *velmi dobře*.

V Praze dne 3. června 2019

Prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.,
ÚČJTK FF UK